

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

*Присвячено 215-річчю заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2019 РОКУ**

ХАРКІВ – 2019

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 05.11.2019 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 22 листопада 2019 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 145 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2019.

© Васильєва М.П., 2019.

ЗМІСТ

Тези науково-педагогічних працівників і фахівців соціальних інституцій.....	8
Васильєва М.П. ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАГІСТРА СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА».....	8
Кабусь Н.Д. ПОТЕНЦІАЛ РІЗНИХ ВИДІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП.....	9
Костіна В.В. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО РОБОТИ З ВРАЗЛИВИМИ КОНТИНГЕНТАМИ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	11
Подберезський М.К. РОЛЬ І МІСЦЕ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	13
Рассказова О.І. ОСВІТА ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОГО РЕАБІЛІТУВАННЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	14
Рижанова А.О. ДИНАМІКА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЧОЛОВІЧОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	16
Романова І.А. СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ ГРОТЕКИ.....	17
Сайко Н.О. ВИХОВНІ АКЦЕНТИ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	18
Фомін В.В. ІСТОРИКО-ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАПРЯМІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	20
Бистрицька Н.В., Кіршмар А.Г. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЯК ВАЖЛИВА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	22
Буйницька М.М. АКТУАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ США.....	23
Василенко О.М. МЕТОДИ КОНСУЛЬТУВАННЯ З ОПОРОЮ НА СИЛЬНІ СТОРОНИ ПІДЛІТКІВ.....	24
Виноградова О.В. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	26
Гричанюк М.В. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ.....	27
Єсіна Н.О. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІНТЕГРОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	30

підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі (Л. Чорна) і інформаційних технологій (Р. Шаран); підготовки майбутніх соціальних працівників (Л. Віннікова), педагогів (К. Рибачук), і викладачів університетів (Т. Данилишина, Т. Осадча) до професійної діяльності.

Окремий інтерес науковців представляє дослідження проблеми реформування змісту сучасної зарубіжної юридичної освіти (О. Проскурняк), зокрема досвід США у цьому напрямі (В. Бігун).

Незважаючи на суттєві відмінності в правовому регулюванні відносин в юридичній системі США і України, ефективний досвід юридичної освіти в США у порівняльній перспективі є актуальним і корисним. Опанування фаху з реалізації професійних функцій, які б розбіжності вони не мали (до того ж розбіжності в правовому регулюванні відносин не є суттєвими розбіжностями в самому праві і засадах створення правової системи держави), передбачає вироблення загальних засад оволодіння функціональними механізмами професійної юридичної діяльності. На користь значущості ознайомлення з досвідом юридичної освіти в зарубіжних країнах варто відзначити й педагогічний аспект у процесі професійної підготовки в умовах університетської освіти. Розбіжності в змісті можуть бути несуттєвими стосовно оцінки способів організації навчальної діяльності, використання засобів, створення організаційно-педагогічних умов тощо.

Система вищої юридичної освіти України на сучасному етапі потребує суттєвих змін. На цьому наголошують на державному рівні керівники МОН України, члени Національної академії юридичних наук, а також науковці, практики юридичної освіти, стейкхолдери.

Перспективу в плані розроблення конкретних пропозицій до підвищення ефективності юридичної освіти в Україні представляють такі напрями дослідження підготовки магістрів права в університетах США: розкриття і аналіз системи юридичної освіти в провідних університетах США (історії її становлення, особливостей), характеристика сучасних тенденцій в її розвитку; визначення факторів, які впливають на ефективність професійного становлення майбутнього фахівця – магістра права; з'ясування перспектив адаптації американської моделі професійної підготовки майбутніх магістрів права до реалій української системи юридичної освіти в світлі її інтенсивного перебудування. Конкретним результатом мають бути розроблені методичні рекомендації з реалізації виявлених, теоретично обґрунтованих і практично підтверджених як ефективні, адаптованих засад американської системи підготовки магістрів права в університетах США.

Василенко О.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

МЕТОДИ КОНСУЛЬТУВАННЯ З ОПОРОЮ НА СИЛЬНІ СТОРОНИ ПІДЛІТКІВ

Посилення орієнтації професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до володіння сучасними теоретичними і прикладними технологіями соціально-педагогічного консультування, творчі підходити до організації методичної і дорадчої діяльності, сприяє подальшому професійному зростанню. І одним із шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників – це теоретичне опанування і використання на практиці методів індивідуального консультування, які спрямовані на активізацію самопомочі за рахунок орієнтації на сильні сторони дитини.

Під життєстійкістю розуміють можливість людини справлятися зі стресом і життєвими труднощами. До таких життєвих чинників відносять: наявність хороших відносин з кимось; підтримує соціальне оточення; здатність знаходити сенс і значення в житті;

позитивна самооцінка; навички співволодіння зі стресом, рішення проблем; почуття гумору, самоіронія; життєві обставини.

М. Уайт (Австралія) Д. Епстона (Нова Зеландія) автори методики опори на сильні сторони клієнта, визначають її мету: створення навколо клієнта простору для розвитку альтернативних історій, подій, яким надають перевагу і які дадуть можливість клієнту відчувати себе здатним вплинути на хід перебігу власного життя з залученням людей, які його оточують допомогою і турботою. Цей підхід ґрунтується на пошуку і створенні рішень проблеми, а не тільки на аналізі і пошуку причин виникнення цієї проблеми. У фокусі уваги (сильні сторони клієнта) знаходиться рішення, надії, ресурси, інтереси і позитивні риси клієнта. Для вирішення проблеми дуже важливо зрозуміти, що при цьому змінюється суть консультування з вивчення і допомоги клієнту на конфіденційний діалог, співпрацю, взаємодію між клієнтом і соціальним працівником, що надає підтримку, дає можливість самостійно здолати психоемоційний стрес і прийняти самому клієнту рішення відносно можливих шляхів подолання обставин, пов'язаних з життєвими утрудненнями

Український психотерапевт А. Павловський модифікував метод опори на сильні сторони особистості для роботи з підлітками, які опинилися в складних життєвих обставинах. В основі реалізації цього методу автор спирається на суб'єктно-суб'єктну взаємодію між соціальним працівником і підлітком, визначає певні технічні прийоми взаємодії: слухання історії (розмова про сильні сторони дитини), визнання болю підлітка (визнання страждання клієнта), міркування про виживання, підтримку, позитивні моменти, інтереси підлітка (позначення сильних сторін), зв'язування сильних сторін підлітка з його цілями і мріями (підтримка сильних сторін дитини), зв'язування цілей підлітка і його ресурсів (показ додаткових ресурсів), пошук можливостей узагальнення досвіду і його поширення серед підлітків з типчиною проблемою (обмін досвідом, розвиток взаємодопомоги).

У своїй роботі з підлітками соціальний працівник може спиратися на різні практичні моделі консультування з опорою на сильні сторони, до яких А. Павловський відносить: мотиваційне інтерв'ю; консультування, орієнтоване на рішення; нарративний підхід в консультуванні. Розкриємо їх зміст.

Американський психолог У. Міллер розробив метод мотиваційного інтерв'ю як результат узагальнення практики роботи. Мотиваційне інтерв'ю фокусується на дослідженні і дозволі амбівалентності (різнопланового відношення до зміни) відносно зміни поведінки, концентруючись на ґрунтовній співпраці та особистісно-центрованому соціальному супроводі, що створює і посилює мотивацію підлітка до змін. Мотиваційне інтерв'ю, як особливий вид розмови (консультування, терапія, метод комунікації) відносно зміни на засадах поваги до підлітка і спонукання добровільно взяти на себе обов'язки з приводу змін у поведінці. При проведенні мотиваційного інтерв'ю необхідно дотримуватися правил співпраці (взаєморозуміння, довірчі стосунки, повага до поглядів і досвіду підлітка); виявлення аргументів підлітка на користь зміни (дитина сама формулює аргументи на користь зміни, які виступають мотивуючим чинником); повага до автономії підлітка.

Консультація, орієнтована на рішення ґрунтується на розгляді про бажане майбутнє, підліток зуміє його досягти і підтримувати надалі. Соціальний працівник спирається в роботі на певні базові принципи : якщо щось не зламане, не чините це; якщо щось працює, робіть це більше; якщо щось не працює, спробуйте зробити щось інше; рішення не обов'язково повинні бути складними – вони можуть бути дуже простими; рішення не обов'язково прямо пов'язане із заявленою проблемою; умову опису рішень відрізняється від мови опису проблем; немає проблем, які існують постійно, - завжди є винятки; майбутнє створюється в ході спільного обговорення з іншими людьми.

Таким чином, методи, орієнтовані на сильні сторони підлітка, базуються на ідеях соціального конструкціонізму, особистісного центризму, сприяють активізації власних сил підлітка на самодопомогу завдяки спільного конструювання рішень проблеми.